

Avhjelpende tiltak:

Ringnes er forpliktet til å opptre i samsvar med konkurranseloven § 11. De avhjelpende tiltakene som fremkommer av vedtaket kommer i tillegg til andre forpliktelser som følger av konkurranseloven § 11.

Tiltakene gjelder avtaler om levering av øl for konsum på serveringssteder i Norge mellom Ringnes og Ringnes' kunder.

Med "Ringnes" menes Ringnes AS, org. nr. 914 670 705, og fremtidige datterselskaper eller andre tilknyttede selskaper hvor Ringnes kan sies å ha bestemmende innflytelse.

Med "kunde" menes foretak som kjøper øl av Ringnes for eget salg til sluttbrukere på serveringssteder, samt grossister (inklusive dagligvaregrossister), innkjøpsorganisasjoner, kjeder, og andre foretak som gjør innkjøp av øl fra Ringnes på vegne av, eller for videresalg til, serveringssteder.

1. Ringnes skal ikke håndheve eksisterende avtaleklausuler med kunder som gir Ringnes rett til;

- a.** å være ene- eller hovedleverandør for øl,
- b.** å levere en bestemt prosentandel av kundens behov for øl, eller
- c.** å levere et bestemt volum øl i løpet av avtaleperioden.

Ringnes skal ikke innta klausuler som nevnt i punkt 1 a, b eller c i nye avtaler med kunder.

Ringnes kan imidlertid, innenfor rammen av konkurranseloven § 11 og punkt 3 og 4 nedenfor, avtale og gjennomføre bruk av rabatter som varierer med volum.

Det skal gå uttrykkelig frem av Ringnes' avtaler med kunder om levering av øl at kundene har rett til å gjøre innkjøp av øl fra andre leverandører enn Ringnes, bortsett fra tilfeller dekket av punkt 2 nedenfor.

Bestemmelsene ovenfor hindrer ikke Ringnes fra å gi tilbud til oppdragsgivere som i en offentlig eller privat anbudsprosess opplyser at de tar sikte på å velge en ene- eller hovedleverandør, men forpliktelsene som følger av dette vedtaket gjelder også for avtaler som inngås etter slike anbudskonkurranser.

Ringnes skal ikke kreve eller avtale at kunder som kjøper inn og/eller forhandler om kjøp av øl på vegne av utesteder bruker klausuler som nevnt i punkt 1 bokstav a, b eller c overfor sine medlemmer eller overfor andre avtaleparter.

Konkurransetilsynets vedtak regulerer ikke forholdet mellom Ringnes' kunder og tredjeparter.

2. Ringnes kan benytte klausuler som nevnt i punkt 1 bokstav a og/eller b og/eller c i deres sponsoravtaler og ved levering av øl til arrangører av ulike typer festivaler.

Med sponsoravtale menes en avtale om at Ringnes' skal gi økonomisk støtte til en virksomhet innen kultur eller idrett som åpenbart har annet primærformål enn å drive serveringsvirksomhet mot at Ringnes' merkevarer eksponeres for et publikum, f.eks. på en

idrettsklubbs arena eller på et arrangement av midlertidig karakter som har som hovedformål å vise fotball-VM, -EM eller andre idrettsarrangementer, eller på teater eller i konserthus som har det vesentlige av sine inntekter fra salg av konsertbilletter og offentlig støtte. Støtte til f.eks. serveringssteder på hoteller, skisteder og tradisjonelle musikkpuber omfattes ikke.

Med festivaler menes midlertidige kulturtilbud rettet til sluttbrukere, hvor kulturtilbudet er det primære formålet med arrangementet.

3. Ringnes skal ikke gi retroaktive rabatter på øl i avtaler med kunder. En rabatt er retroaktiv dersom kjøp av et volum som overstiger en gitt terskel, utløser rabatt for større deler av volumet enn den delen som overskrider terskelen. Prinsippet gjelder også bonuser og tilsvarende økonomiske ytelser fra Ringnes.

4. Ringnes skal ikke gi sortimentsrabatter eller -bonuser som omfatter øl i avtaler med kunder.

Dette er ikke til hinder for at Ringnes ved utvidelsen av en avtale til å dekke ett eller flere nye ølprodukt gir en egen varelinjerabatt eller –bonus på hvert produkt som sortimentet utvides med, uavhengig av om produktet er nytt i markedet eller ikke. Ringnes kan for ett av disse nye produktene stille som vilkår for å yte slik rabatt eller bonus at kunden beholder vedkommende produkt i sitt sortiment i 12 måneder, og at utbetalt varelinjerabatt eller –bonus for profileringen tilbakebetales dersom denne forpliktelsen brytes. Når denne 12 måneders perioden er utløpt eller kunden og Ringnes i løpet av 12 månedersperioden avtaler å avslutte støtten til det utvalgte produktet, kan adgangen til å bruke dette virkemiddelet benyttes for ett annet nytt ølprodukt.

Adgangen til å kreve tilbakebetaling av varelinjerabatt eller -bonus dersom produktet tas ut av sortimentet før utløpet av den avtalte perioden gjelder uansett ikke dersom produktet tas ut av sortimentet av Ringnes for å gi plass til andre leverandører iht. punkt 8.

Kundens forpliktelser iht. denne bestemmelsen skal ikke gjelde for et tidsrom som går ut over avtalens varighet.

5. Ringnes kan ikke forskuddsbetale kunder for et tidsrom som går ut over avtaleperioden.

Kunder skal også innenfor avtaleperioden kunne velge å tilbakebetale eventuell skyldig forskuddsutbetaltbonus, rabatt eller markedsstøtte.

Dersom Ringnes helt eller delvis forskuddsbetaler kunder (i form av en bonus, markedsstøtte eller lignende) for gjennomføring av på forhånd avtalte aktiviteter knyttet til kundens servering av øl, og kunden avslutter samarbeidet med Ringnes mht. øl uten at betingelsene for utbetalingen er oppfylt, kan Ringnes kreve tilbakebetalt en forholdsmessig andel av det utbetalte beløpet. Med på forhånd avtalte aktiviteter menes for eksempel eksponering, installering av kundens eget teknisk utstyr til bruk ved omsetning av øl, oppussing, kjøp eller leie av serveringssteder.

6. Punkt 3, 4 og 5 begrenser ikke Ringnes' adgang til å avtale utbetalingstidspunkt for rabatter, bonuser og tilsvarende økonomiske ytelser særskilt. Alle opptjente rabatter skal likevel utbetales senest i forbindelse med opphør av avtalen.

7. Ringnes kan levere teknisk utstyr og produkter påført Ringnes' varemerker til kunder. Med unntak for tilfeller der Ringnes er eneleverandør i tråd med punkt 2, skal Ringnes' avtaler ikke utelukke at kunden;

a. benytter teknisk utstyr (tappetårn, kjøleskap m.m.) fra andre leverandører til produkter som ikke er fra Ringnes, samt plasserer disse tappetårnene og kjøleskapene slik at de er synlige for sluttbrukeren.

b. tillater andre leverandører å bruke sine varemerker på sine produkter på kundens serveringssted, for eksempel ved bruk av glass med varemerker.

8. Ringnes kan kreve at glass og annet utstyr levert til kunder av Ringnes kun brukes til Ringnes' produkter. Med unntak for tilfeller der Ringnes er eneleverandør i tråd med punkt 2, skal Ringnes' avtaler likevel tillate at;

a. kunden benytter inntil en femtedel av Ringnes' kjøleskap til øl fra andre leverandører når hele eller deler av Ringnes' kjøleskap er synlig for sluttbrukeren ved bestilling, dersom det ikke er plass til kjøleskap fra andre leverandører på serveringssteder i områder der sluttbrukeren kan se det. Ringnes bestemmer selv hvor i Ringnes' kjøleskap øl fra andre leverandører skal stå, så lenge den samlede plassen de tildeles utgjør en femtedel av kjøleskapets hylleplass og så lenge produktets merkevare er synlig for sluttbrukeren.

b. kunden avgir plass på serveringsstedet til tanker, fat og utstyr fra andre leverandører, også der dette medfører at Ringnes må demontere installert utstyr. Slik demontering må skje innen 1 måned etter at Ringnes har mottatt skriftlig varsel fra kunden om å avgi slik plass. Demontering må skje innen 2 måneder når slikt varsel mottas mellom 1. mai og 31. juli.

c. andre leverandører kan leie plass i ølslanger, fatkobling, kompressorer, tappetårn, ølkjølere, kjølerom og annet lignende utstyr for bruk ved tapping av øl uansett om utstyret eies av Ringnes, dersom det ikke er plass til slikt utstyr fra andre leverandører (linjeleie). Ringnes skal ikke vanskeliggjøre tilkoblingen. Ringnes har ikke plikt til å la en eventuell avtale om linjeleie omfatte leietakers rett til å disponere over Ringnes' immaterielle rettigheter. Ringnes kan alltid velge å demontere hele eller deler av det installerte utstyret istedenfor å tilby linjeleie. Slik demontering må skje innen 1 måned etter at Ringnes har mottatt skriftlig henvendelse fra leverandøren om å leie plass. Demontering må skje innen 2 måneder når slikt varsel mottas mellom 1. mai og 31. juli. Dersom Ringnes' beskyttelse av immaterielle rettigheter hindrer linjeleie, skal Ringnes demontere hele eller deler av det installerte utstyret.

Leieprisen skal bestemmes ut fra den andel av utstyret kunden bruker til andre leverandører og totalverdien på utstyret. Leieprisen tilkommer Ringnes og skal ikke være usaklig diskriminerende. Ringnes har adgang til å stille betingelser for bruken av utstyret for å beskytte kvaliteten på Ringnes' produkter og utstyr.

9. Ringnes skal ikke inngå avtaler med kunder som har lenger varighet enn 3 år. Dette er ikke til hinder for at Ringnes og kunden kan avtale at avtalen forlenges automatisk med 12 måneder en gang hvis ingen av partene skriftlig sier opp innen en avtalt frist før avtalens utløp. Denne varighetsbegrensningen hindrer heller ikke Ringnes fra å gi tilbud til og inngå avtale med oppdragsgivere som i en offentlig eller privat anbudsprosess opplyser at de tar

sikte på å inngå en avtale med lengre varighet enn 3 år, så lenge ikke avtalen som inngås overstiger 5 år.

10. Ringnes kan ikke avtale at kunder skal ha lenger oppsigelsestid enn 6 måneder for avtaler om kjøp av øl.

Dersom Ringnes installerer eller totalrenoverer Ringnes' eller kundens tekniske utstyr på serveringsstedet som benyttes for leveranse av øl fra Ringnes, kan avtalen gjøres uoppsigelig i 6 måneder regnet fra tidspunktet for installasjonen eller endringen. Deretter gjelder den ordinære 6 måneders fristen, slik at avtalen kan opphøre tidligst 12 måneder etter installasjonen eller endringen.

Det samme gjelder dersom Ringnes yter økonomisk støtte som skal dekke alt eller det vesentligste av kostnadene kunden har for å selv installere eller totalrenovere Ringnes' eller kundens tekniske utstyr. Den uoppsigelige perioden på 6 måneder iht denne bestemmelsen regnes fra det tidspunkt utstyret ble tatt i bruk.

Bytte eller reparasjon av enkeltkomponenter som allerede er installert eller økonomisk støtte til dette gir ikke grunnlag for forlenget oppsigelsestid.

Bestemmelsene ovenfor gir ikke grunnlag for en oppsigelsestid som varer utover avtalens varighet.

11. Ringnes skal kun benytte skriftlige avtaler med kunder. Ved motstrid mellom en avtale med en kunde og bestemmelser i dette vedtaket, skal kunden kunne kreve vedtakets bestemmelse lagt til grunn som en del av avtalen.

12. Ringnes skal gjennomføre tiltakene i bestemmelsene ovenfor fra vedtakstidspunktet.

Avtaler som er i kraft på vedtakstidspunktet skal tilpasses bestemmelsene i punkt 3 og 4 innen 18 måneder fra vedtakstidspunktet. Ved inngåelse av nye avtaler og reforhandling av eksisterende avtaler skal punkt 3 og 4 etterleves, selv om slik avtaleinngåelse eller reforhandling skjer før de 18 månedene er utløpt.

13. Ringnes skal rapportere til en forvalter om gjennomføringen av disse tiltakene iht bestemmelsene nedenfor.

Ringnes skal gi forvalter tilgang til alle sine gjeldende skriftlige kontrakter som dekkes av dette vedtaket senest innen 2 måneder etter at vedtak er truffet.

Ringnes skal oversende nye kontrakter som dekkes av dette vedtaket til forvalter to ganger i året, innen henholdsvis 31. mars og 30. september.

Rapporteringen skal skje elektronisk i et format fastsatt i samråd med tilsynet eller forvalter.

14. Dette vedtaket gjelder i 6 år og 6 måneder fra vedtakstidspunktet.